

Szerb Köztársaság,
Oktatási, Tudományügyi és Technológiai Fejlesztési Minisztérium,
Belgrád

Újvidéki Egyetem BTK,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék,
Újvidék



KÖRZETI ANYANYELVI VERSENY

2016/2017.

5. osztály

A tanuló kódja: _____

Pontszám: _____

UTASÍTÁS A TESZT MEGOLDÁSÁHOZ

Az anyanyelvi versenyre készült teszt összesen húsz feladatot tartalmaz, megoldásukra 90 perc áll rendelkezésedre. A feladatlagra írd fel a kódodat, majd figyelmesen olvasd végig a feladatokat! A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg. Ne feledd, hogy végleges válaszaidat golyóstollal kell beírnod, mivel a ceruzával írt megoldásokat a javító tanár nem értékelheti. De ügyelj arra is, hogy munkád áttekinthető, igényes külsejű legyen! Ha előbb befejezted a munkát, nézd át újra a megoldásokat, és csendben hagyd el a tantermet!

Sok sikert kívánunk!

Javította: _____

5. osztály

A gonosz feltalálók külön csoportot alkotnak a feltalálók amúgy is népes, bár nem mindig sikeres táborában. Kovács Lajosnak gülü szeme volt, az egyik füle nagyobb volt, mint a másik, és valóban a ritka gonosz feltalálók közé tartozott. A fővárosban élt, és a szomszédjai általában nem sejtették, miféle gazságokon töri a fejét...

Kovács Lajos a munkájának szentelte éjjelét és nappalát. Dolgozott, kitalált, feltalált, előállított és megalkotott. Rengeteg rosszindulatú, sunyi találmánya volt... Ilyen kezdeti találmánya volt például a beázó esernyő. Pityeregni kezdett az ég, elővetted az esernyőt, szépen kinyitottad, a fejed fölé tartottad, de csak akkor fogtál gyanút, amikor zuhogni kezdett. Mert ugyanúgy ömlött rád az esővíz, mintha nem is lett volna esernyőd! Lajos igen büszke volt a kézen maradó kesztyűre: gyanútlanul felhúztad, és aztán éveken nem vehetted le. Még nyáron sem! Elmentél a strandra, de rajtad volt Kovács Lajos gonosz kesztyűje. Elég furcsán néztél ki így úszás vagy pingpongozás közben. Egyszer egy sakkozónak küldte el az ellenfele, szegény kesztyűs sakkozó soha többé nem győzött. Igazi sunyi találmány volt a fejre olvadó sapka is. Néhány percnyi viselet után szétolvadt a fejedben, piros, kék és sárga szövetfolyócskák futottak végig az arcodon, és a hajad csomókban ragadt össze. Lajos feltalálta a magától felboruló poharat is... És az ordító ágy?! Teljesen átlagos kinézetű, kényelmes ágynak tűnt, ám éjszaka, a legmélyebb álmodban egyszerre felordított, hogy: ááááá! Ki kell emelni Kovács Lajos találmányai közül a gonosz tollat, ez már igazi gonoszsági csúcstechnológia volt. Az ember azt akarta írni: „kedvesem, hogy vagy, szép vagy, szeretettel gondolok rád”, mire a toll azt írta, hogy „te hülye, hulljon ki az összes fogad, majomkirályfi, majomkirálylány”, satöbbi...

A főművén éveken át dolgozott... Végül egy szép tavaszi napon elkészült... Ott volt előtte az asztalán, és ahogy Kovács Lajos bámulta, érezte, hogy megérte minden nélkülözés...

(Darvasi László: Kovács Lajos, a gonosz feltaláló)

1. **Olvasd el** a szöveget, majd **válaszolj** a következő kérdésekre!

a) **Hol élt** Kovács Lajos, a gonosz feltaláló?

b) Mely **gonosz találmányokról** olvastál a szövegben? **Sorolj fel négyet** közülük!

2. **Szótagold** a következő szavakat!

feltalálók, munkájának, gazságokon, sakkozónak, ellenfele, legmélyebb, gonoszsági, kedvesen, szeretettel, hulljon

3. Mi a **jelentése** a fenti szövegben szereplő **szólásnak** (*Töri a fejét.*)? **Egy szóval** fogalmazd meg!

4. **Kösd össze** a *sunyi* melléknevet öt **rokon értelmű** megfelelőjével!

| | | |
|-----------|--------------|------------|
| kényes | | ravasz |
| alamuszi | | rókalelkű |
| alattomos | sunyi | titkolózó |
| lopakodó | | csalafinta |
| lusta | | leskelődő |

5. A megadott szavakat **elemezd szerkezetük** szerint! **Írd be** a szóelemeket a megfelelő helyre!

| szó | szótő | kötőhangzó | képző | jel | rag |
|---------|-------|------------|-------|-----|-----|
| rosszak | | | | | |
| poharat | | | | | |
| fejre | | | | | |
| nagyobb | | | | | |
| kezdt | | | | | |

6. **Alakítsd át** az alábbi állító **mondatot tagadóvá!** **Írd le** a vonalra!

A fejed fölé tartottad. _____

7. **Elemezd mondattanilag** a következő mondatot! A mondatrészeket **aláhúzással** és **betűjelzéssel** jelöld!

Sárga szövetfolyócskák futottak végig az arcodon.

8. **Írj ki** Darvasi László szövegének **első bekezdéséből** öt **igét!**

9. **Húzd alá** az alábbi mondat **halmozott mondatrészeit**, és állapítsd meg, **milyen mondatrész** szerepét töltik be a mondatban!

Dolgozott, kitalált, feltalált, előállított és megalkotott.

a) Mondattani szerepük alapján: _____ b) Szófajuk alapján: _____

10. **Egészítsd ki** az alábbi mondatokat **hangutánzó szavakkal!**

- a) A női cipősarok _____ . d) Az autók a dugóban _____ .
b) A kulcsesomó _____ . e) A fék, ha hirtelen lépnek rá, _____ .
c) A lufi, ha kiszúrjuk, _____ .

11. **Írd le** betűvel!

- a) VII. _____
b) 9 635 _____
c) 10. _____
d) 20 376 _____
e) 5.-be _____

12. **Olvasd el** az alábbi képhez tartozó mondatokat! **Írj ki** belőlük két **toldalékos összetett szót!**



Toldalékos összetett szavak: _____ , _____

13. Melyik **ly-os szóra** gondoltunk? **Írd le** a vonalra!

a) Ami gátol: a _____

d) A tenger visszahúzódik: a _____

b) Titok: r _____

e) Palota: k _____

c) Szárazság: a _____

14. Nézd meg, és **olvasd el** Pintér Lajos **képversét!** **Írj ki** belőle egy **többes számú főnevet!**

PINTÉR LAJOS
Rajz őszi tűzfalon

Az én
apám
olyan erős
nincs erősebb
nála senki
e
g
y
zsák
búzát vállára vesz
teli vödörrel visz
vizet, lovak közé is
mer menni, s nem fél
még a sötétől sem
az én apám olyan
erős
n e
i r
n ő
c s
s ebb
nála senki!

Többes számú főnév: _____

15. **Olvasd el** az alábbi bekezdést!

A régi korok embere még nem ismerte a gyufát. A csupasz favesszőt, fadarabot jól kihegyezte, és egy másik fadarabba fűrt lyukacskába illesztette, majd gyorsan forgatni, sodorni kezdte, amíg a kis láng fel nem csapott. Később felfedezte, hogy két kő összeütésével szikrát tud csiholni, amely meggyújtja a taplót, a száraz növényt. Évszázadokon keresztül így gyújtottak tüzet az emberek.

a) **Adj címet** a bekezdésnek!

b) **Igaz** vagy **hamis** a következő állítás? **Karikázd be!**

Az ember eleinte a természetben talált anyagok segítségével gyújtott tüzet.

IGAZ

HAMIS

16. **Olvasd el** a fesztivál plakátjának feliratát! **Oldd meg** a feladatokat!



a) **Írd** a vonalra a *jössz* ige személyét és számát!

b) **Szerkezetét** tekintve milyen az **első két mondat**?

17. **Húzd alá**, majd **javítsd ki** a hibákat az alábbi mondatokban!

Az osztály tagjai egyhangúan döntöttek a kirándulás programjáról. Egy kis helyiség turistaházában szálltak meg, ahol gondatlanul élvezték a napsütést és a jó levegőt. Az osztályfőnök megengedte, hogy éjjelig éberem maradjanak, de sokan már alig bírták nyitva tartani a szemüket a fáradtságtól.

Javítás: egyhangúlag, _____

18. **Alkoss két különböző szórendű mondatot** az összes megadott szó felhasználásával úgy, hogy a mondatok jelentése igazolja a megadott állításokat! A megoldásokat **írd** a pontozott vonalra a megfelelő **következtetések elé!**

a, csak, Peti, nyersen, sárgarépát, szereti

a) _____, a testvérei nem.

b) _____, a paprikát nem.

19. **Lázár Ervin**, a népszerű író nagyon kedvelte a **játékos névadásokat**, ezekkel olykor jellemezte is meséinek szereplőit. Erre hozunk most **egy példát**.

Ríz Tejbeg, a norgol óriás az egyik mesében hadat üzen egy ételnek. Vajon **melyiknek?**
A **tulajdonnév mögött** mely ételnév bújik meg?

20. **Egészítsd ki** a szólásokat, közmondásokat a kiemelt szó **ellentétével!**

a) Ki mint **vet**, úgy _____. d) Jobb itthon a **fekete**, mint máshol a _____.

b) Se **égen**, se _____. e) Legjobb **védekezés** a _____.

c) Aki **sokat** markol, _____ fog.

JAVÍTÁSI KULCS AZ 5. OSZTÁLYOS TESZTHEZ
(2017. évi körzeti anyanyelvi verseny)

1. a) (Kovács Lajos, a gonosz feltaláló) a fővárosban (élt).
b) a (beázó) esernyő, a (kézen maradó) kesztyű, a (fejre olvadó) sapka, a (magától felboruló) pohár, a (gonosz) toll, az (ordító) ágy (5x0,2=1)
2. fel-ta-lá-lók, mun-ká-já-nak, gaz-sá-go-kon, sak-ko-zó-nak, el-len-fe-le, leg-mé-lyebb, go-nosz-sá-gi, ked-ve-sen, sze-re-tet-tel, hull-jon (10x0,1=1)
3. agyal, ötletel, gondolkozik, tépelődik, töpreng, elmélkedik, spekulál, morfondíroz, gondolkodik, bölcselkedik, tűnődik, latolgat, tanakodik, rágódik, mereng, filózik, filozofál (1)
4. alattomos, ravasz, rókaelkű, csalafinta, alamuszi (5x0,2=1)

5.

| szó | szótő | kötőhangzó | képző | jel | rag |
|---------|-------|------------|-------|-----|-----|
| rosszak | rossz | a | - | k | - |
| poharat | pohar | a | - | - | t |
| fejre | fej | - | - | - | re |
| nagyobb | nagy | o | - | bb | - |
| kezdet | kezd | e | - | tt | - |

(5x0,2=1)

6. Nem tartottad a fejed fölé. / Nem a fejed fölé tartottad. (1)

7. Sárga szövetfolyócskák futottak végig az arcodon. (4x0,25=1)
mJ **hH**

8. alkotnak, volt, tartozott, élt, sejtették, töri (5x0,2=1)

9. Dolgozott, kitalált, feltalált, előállított és megalkotott.

a) állítmány, b) ige (2x0,5=1)

10. a) kopog, b) csörög, c) kipukkad, d) dudálnak, e) csikorog (5x0,2=1)

11. a) hetedik, b) kilencezer-hatszázharmincöt, c) tizedik, d) húszezer-háromszázhetvenhat, e) ötödikbe (5x0,2=1)

12. kézírásom, betűtípussal (2x0,5=1)

13. a) akadályoz v. akadály, b) rejtély, c) aszály, d) apály, e) kastély (5x0,2=1)

14. lovak (1)

15. a) A tűz felfedezése v. Tűzgyújtás
(Bármely helyes válasz elfogadható.)
b) Igaz (2x0,5=1)
16. a) egyes szám, 2. személy, b) hiányos mondatok (2x0,5=1)
17. helység, gondtalanul, ébren, fáradtságtól (4x0,25=1)
18. a) Csak Peti szereti nyersen a sárgarépát, a testvérei nem. /
Csak Peti szereti a sárgarépát nyersen, a testvérei nem.
b) Peti csak a sárgarépát szereti nyersen, a paprikát nem. (2x0,5=1)
19. tejbegríz . (1)
20. a) Ki mint **vet**, úgy **arat**. b) Se **égen**, se **földön**. c) Aki **sokat** markol, **keveset** fog.
d) Jobb itthon a **fekete**, mint máshol a **fehér**. e) Legjobb **védekezés** a **támadás**.
(5x0,2=1)